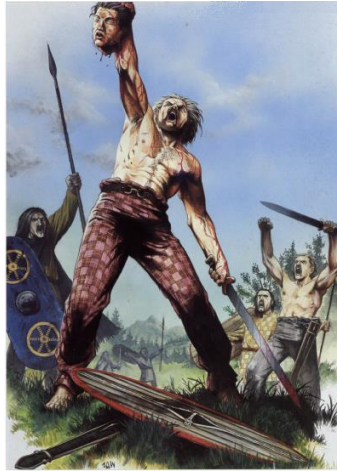

O TRI VRSTE MAČEVANJA

Mačevanje kao borilačka veština

*"Mačevanje, taj varvarski
običaj..."*

Žan Žak Ruso

Prvobitna namena svih borilačkih veština, pa i mačevanja, je bojeva - pobeda u borbi na život i smrt. Iz ovog razloga u mačevanju kao borilačkoj veštini nije cilj mačevanje (vešta razmena složenih akcija napada i odbrana) već da se protivnik jednim što jednostavnijim, banalnijim i bržim pokretom pogodi odmah i na bilo koji način, ali tako da se pri tome ne bude pogođen (vešt mačevalac) ili tako da se pogodi po cenu da se istovremeno bude i pogođen (nevešt mačevalac).

U borilačkim veštinama, dakle, cilj nije nadmetanje ili takmičenje već ubijanje, ranjavanje, razoružavanje ili onesposobljavanje neprijatelja.

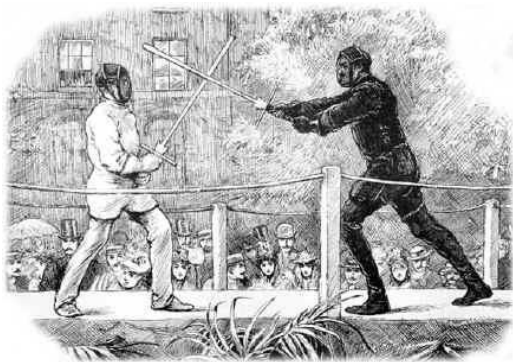
U bojevom mačevanju se koriste pravi smrtonosni mačevi ali tehnikom i taktikom u skladu sa dva pristupa bojevoj borbi. Prvi je varvarski i u njemu je cilj mačevaoca eliminacija i ubistvo tj. nanošenje odmah smrtonosnog uboda ili sečenja u po život opasne tačke protivnika. Drugi je civilizovan jer se u njemu smatra da je ubistvo ne samo izraz divljaštva, varvarstva i primitivizma već i neukosti u veštini. Tu je prvenstveni cilj mačevaoca da u borbi protivnika obeshrabri, onesposobi, razoruža ili rani (bod ili sečenje u po život bezopasne tačke na protivniku), a do smrtnog ishoda dolazi samo slučajno.

Bojevo (borbeno, klasično) mačevanje se deli na vojno i civilno i oni se razlikuju ne samo po vrstama mačeva već i tehnikama i taktikama njihove upotrebe. I vojno i civilno mačevanje imaju svoje podvrste koje se isto tako razlikuju po vrstama mačeva i tehnikama upotrebe. Tako se vojno mačevanje deli na konjičko, pešadijsko i pomorsko a civilno mačevanje na duelno (borba sa jednim ili više protivnika bez pravila) i dvobojno (borba sa jednim protivnikom - "dvo-boj" po unapred dogovorenim pravilima i protokolu dvoboja). Specijalizacija bojevog mačevanja se, međutim, ne završava ovde. Tako npr. vojno konjičko mačevanje ima nekoliko podvrsta (mačevanje u lakoj, srednjoj i teškoj konjici - svako ima drugačiju vrstu mačeva, tehniku i taktiku mačevanja). Isto tako i u civilnom mačevanju postoji više podvrsta civilnog duelnog mačevanja (borba rapirom, borba rapirom i bodežom za levu ruku, borba špadom, mačem i malim štitom, plaštom... - svako ima drugačiju vrstu mačeva, tehniku i taktiku mačevanja).

Danas, u 21. veku, kada je reč o bojevom mačevanju, ne može se govoriti ni o kakvoj praktičnoj upotrebljivosti ove borilačke veštine (izuzev ako je neko psihopata koji hoće da završi u zatvoru).

Mačevanje kao borilački sport

"Što je vrsta sporta plemenitija, to manje ima publike."

Sigmund Graf

Od kompetitivnog bojevog mačevanja u periodima dužeg mira, i kad nema potrebe za borilačkim veštinama, je nastalo kompetitivno **ne bojevo** (kvazibojevo) - NADMETAČKO ili kurtoazno mačevanje. U ovoj vrsti mačevanja protivnici jesu suparnici ali ne i neprijatelji, već prijatelji i kolege. Oni su u dogovoru da se u borbi ponašaju kurtoazno (uljudno, učtivo, pažljivo, obzirno...) jedan prema drugom kako ne bi došlo do povreda. Reč je, dakle, o

mačevanju koje ne služi ubijanju ili ranjavanju već nadmetanju i pobjedi u bezopasnoj kompetitivnoj takmičarsko kontrolisanoj igri.

Ni u ovoj vrsti mačevanja cilj nije mačevanje samo - veština (umeće razmene složenih akcija napada i odbrana mačem) već samo takmičarska **pobeda** tj. da se protivnik na bilo koji način, a u granicama dogovorenih pravila, pogodi odmah, na najjednostavniji način i po bilo koju cenu (da se pogodi i bude pogođen).

U mačevanju kao borilačkom sportu se za borbu koriste mačevi koji su zatupljeni ili posebno prilagođeni i konstruisani za bezopasnu borbu, zaštitna oprema, tehnika iz koje su sasvim izbačene opasne radnje, ali i samokontrola strasti i agresivnih nagona.

Postoji više vrsta kurtoaznog nadmetačkog mačevanja: fingirano dvobojno u formi duela i meča, poludvoboj - mačevanje oštrim šlager sabljama, tranziciono mačevanje floretom 18. veka, klasično i električno sportsko mačevanje (sportski floret, sportski mač i sportska sablja) i sport-istorijsko mačevanje takmičarskim replikama svih vrsta bojevih mačeva (rapir, špada, dvoručni mač...).

Iako su mačevanje kao borilačka veština i mačevanje kao borilački sport veštine istog tipa - kompetitivne i izgledom sličnim sredstvima za borbu među njima, ipak, postoji mnoštvo razlika, pa čak i suprotnosti. Na to ukazuje i Mišel de Montenj u glavi XXVII svojih "Ogleda" rečima: *"...Isto kao što je Filopemen osudio rvanje, u kome je bio izuzetno vičan, i to što su pripreme za tu borbu bile drukčije od onih koje pripadaju vojničkoj disciplini, jedinoj kojom je on smatrao da časni ljudi treba da se bave, izgleda mi tako isto da okretnost za kakvu se uobličavaju udovi, eskivaže i pokreti kojima se vežba mladež u ovoj novoj školi (civilnim školama mačevanja - prim. aut.) jesu ne samo nekorisni, nego pre ubitačni i štetni za upotrebu u ratnoj borbi. Zato naši ljudi tu obično koriste posebna oružja i zasebno namenjena za tu upotrebu. I video sam kako se nije smatralo u redu kada bi se plemić izazvan na borbu (nadmetanje - prim. aut) mačem i bodežom (dagom - prim. aut.) pojavio u opremi vojnog lica. Dostojno je razmatranja kako Lahet kod Platona, govoreći o prvom učenju rukovanja oružjem, saobraznom našem, kaže kako nikad nije video da je iz te škole izašao neki veliki ratnik, a naročito od njenih učitelja. (...) Zato u obrazovanju dece svoje Države, Platon zabranjuje veštine pesničenja, koje su uveli Amik i Epej, i borenja, Antej i Cersio, **zato što one imaju drugi cilj** nego da učine omladinu sposobnijom za služenje u ratovima i tu ničim ne doprinosi."*

[Deset razlika između mačevanja kao borilačke veštine i borilačkog sporta](#)

Mačevanje kao borilačka umetnost (Martial Art)

Hronofotografija lepote mačevalačkih pokreta forme d`art martial, Eadweard Muybridge, 1887.

"Misliti samo na pobjedu je bolest. Misliti samo o upotrebi borilačke vještine je bolest (...) U borilačkoj vještini je bolest ako ne ostavite iza sebe um borilačkih vještina."

Jagju Munenori (1571-1646) veliki japanski mačevalac, nasljednik i učitelj škole Šinkage šogunata Tokugave.

Sa kolevkom u Francuskoj, još od početka 19. veka postoji jedna vrsta **nekompetitivnog** mačevanja pod nazivom *forme d`art martial* (Martial art).

U ovoj vrsti kurtoaznog mačevanja cilj nije kompeticija - pobjeda u ubilačkoj ili iznalaženje boljeg u takmičarskoj borbi već mačevanje samo - vještina okretnosti tela i mača, kreativno kombinovanje i lepota izvođenja razmene mačevalačkih akcija napada i odbrane, inspirativnost ideja, majstorstvo..., a što sve mačevanju daje jednu potpuno drugu dimenziju.

U Martial Art mačevanju mačevaoci su, dakle, zainteresovani za borbu samu bez osvrtnja na efikasnost i traženja pobjednika pa stoga pogotke ne broje jer vrednost traže i nalaze u samoj borbi (putu) a ne u njenom ishodu - prestižu i pobjedi (cilju). I kao što dva trkača mogu trčati uživajući u trčanju - jer im je stalo do trčanja a ne do međusobnog prestizanja, tako i dva mačevaoca mogu mačevati jer im je više stalo do lepote borbe i mačevanja nego do pobjeđivanja.

Mačevaoci u mačevanju kao borilačkoj umetnosti se, dakle, bore za isto a ne oko istog. Oni se udružuju radi zajedničkog cilja - da saradnjom u svojoj vještini kao saveznici postignu više nego što bi svaki kao suparnik, čineći jedan protiv drugog, postigao ponaosob sam za sebe.

U Martial Art mačevanju se koriste kako sportski mačevi i sportska tehnika mačevanja tako i bojevi (ali zatupljeni) mačevi i bojeva tehnika mačevanja.

To mačevanje je, dakle, vrsta slobodnog telesnog aktivizma - vrsta **fizičke kulture** i oplemenjivanja tela i duha mačevalaca. Martial Art mačevanje se ne upražnjava samo u obliku borbe dva mačevaoca već i u obliku slobodnih formi - solo borbe sa zamišljenim protivnikom. **Slobodne forme u Martial Art mačevanju.**

Dve najčešće zablude o mačevanju kao borilačkoj umetnosti

1. Laici gotovo po pravilu mešaju termin "borilačka umetnost" (Martial Art) sa terminima "borilačka vještina" i "borilački sport" iako je reč o potpuno različitim stvarima koje povezuje samo termin „borba“. **Danas je zato među mačevaocima sve više onih koji svoje mačevanje olako, pogrešno i neuko nazivaju borilačka umetnost (*Martial Art, HEMA – Historical European Martial Art, Fechtkunst...*) jer se, i ne trepnuvši, u tome što čine istovremeno ostrašćeno guraju po sportskim takmičenjima oko prestiža i pobjedničkih medalja zaneseni duhom nadmetačke efikasnosti i pobjedničke uspešnosti, a koji nema nikakve veze sa umetnošću.**

Do ovog mešanja dolazi zbog pogrešnog čitanja i razumevanja tekstova i termina starih knjiga koje se bave borilačkim vještinama. Naime, iako te knjige još od 15. veka u svojim naslovima koriste termin umetnost - "kunst" - fechtkunst i "art" - art of Fencing, L`art des Armes, u njima se ne govori o mačevanju kao borilačkoj umetnosti već isključivo o mačevanju kao borilačkoj vještini pošto se do 19. veka termin *umetnost* kolokvijalno koristio u smislu manipulativnog tehničkog umeća operative, vešte i zanatske praktične

delatnosti (umeti nešto vešto delati) a ne u smislu u kojem se on danas kolokvijalno koristi – kao vrednosno i estetski usmerene delatnosti slobodnog i neutilitarnog kreativnog aktivizma iz ljubavi.

I 18-19. vek u mačevalačkoj literaturi za ovu veštinu i dalje koristi termin "art" i "kunst" (npr. "*L'Art de faire des Armes*" – Lafaugere, Paris, 1825) ali u jednom sasvim drugačijem smislu. Reč je o razumevanju umetnosti kao delatnosti koja nije pragmatično-utilitarnog karaktera tj. razlikovanju praktično upotrebljivog i neophodno potrebnog bojevog mačevanja za rat i dvoboj od beskorisnog (u pravoj borbi neupotrebljivog) mačevanja koje se upražnjava u svrhu slobodne aktivnosti takmičarskog nadmetanja, zabave, igre i sporta. I u ovom slučaju, dakle, suštinski nije reč o mačevanju kao borilačkoj umetnosti (forme d`art martial), već o novoj formi kompetitivnog mačevanja - *borilačkom sportu*.

No, ni u jednoj umetnosti nema ubijanja jer osnovna i suštinska misija umetnosti je upravo suprotna - kultura (kultivacija) - prevazilaženje animalog i divljaštva u čoveku i najbespoštedniji rat sa varvarstvom u bilo kojoj njegovoj formi, pa i formi ubijanja ili sukobljavanja ljudi.

Slična je situacija i sa takmičarskim mačevanjem. Tamo gde ima umetnosti suština nije nadmetanje a tamo gde je suština nadmetanje prestaje umetnost. U svakoj umetnosti **pravi** umetnici (za razliku od kvazi umetnika) su jedni drugima **izvori** za sopstveno i neuporedivo majstorstvo a ne konkurenti i izazovi za nadmašivanje i preskakanje kao u igri „trule kobile“. Zato nema i ne može nikad biti znaka jednakosti između umetnosti i sporta, sportiste i umetnika - nekog ko se nečim bavi zbog prestiža i nekog ko se nečim bavi iz ljubavi prema stvaranju i tome čime se bavi.

Iz tih razloga mačevalačka veština nikad ne može biti borilačka umetnost dok koketira sa bilo kakvom kompeticijom - mačevanjem koje služi za ubijanje ili takmičarsko nadmetanje jer nije isto borba sa ciljem dostizanja umetnosti u veštini i borba sa ciljem takmičarskog ili ubilačkog pobeđivanja.

U tom smislu duh svake umetnosti se temelji na načelu "**Contraria sunt complementa**" (suprotnosti se dopunjuju) tj. da borba ne postoji samo u obliku **destruktivnog** sukoba i rivaliteta već i u obliku **konstruktivnog** harmonizovanja - kao npr. u muzici sazvučje dva suprotna tona, ritma ili akorda („*Sazvučje suprotnosti, izvor je lepog*" – Toma Akvinski). Mačevanje, stoga, postaje vrsta telesne kulture i prava *borilačka umetnost* tek kad tehnika ove veštine počne da se koristi za čoveka a ne protiv čoveka - s ciljem oduhovljenja i oplemenjivanja čoveka a ne pobeđivanja čoveka, kad se, dakle, počne koristiti s one strane svake kompetitivne optike.

2. Laici mačevanje kao borilačku umetnost (Martial Art - *Forme d`art martial*) obično ne razlikuju ni od **scenskog mačevanja** – mačevanja kao scenske umetnosti. Ove dve veštine, međutim, imaju veze onoliko koliko imaju veze sve različite vrste mačevanja sa mačevanjem uopšte i sve različite vrste umetnosti sa umetnošću uopšte.

Scensko mačevanje je scenska umetnost kojoj je cilj prikaz mačevalačke borbe publici (film, pozorište, balet...) u skladu sa zakonima scenske umetnosti, a koju izvode glumci po unapred uvežbanom i izrađenom scenariju koreografa i instrukcijama reditelja. Tu se ne koristi zaštitna oprema jer je kao bezbedan precizno definisan svaki pokret napada i odbrane, njegova forma i dinamika, distance, replike tokom borbe, uvod u borbu, razrada borbe i njen kraj, njeno trajanje, razvoj u prostoru bine, uloga svetla, zvuka i mizanscena, kostimi, mačevi... (naravno, ukoliko je reč o pravoj scenskoj borbi a ne kvaziscenskoj improvizaciji - „umetnosti“ savremenog komercijalnog šunda).

Nasuprot svemu izloženom mačevanje kao borilačka umetnost (Martial Art) se ne izvodi ni za ni zbog publike. Isto tako u mačevanju kao borilačkoj umetnosti obavezno se koristi zaštitna oprema jer tamo gde postoji kreativnost postoji i slučajnost. I, na kraju, akcije napada i odbrane koje izvode mačevaoci u Martial Art mačevanju su potpuno slobodne, bez ikakvog scenarija i zavise samo od njihovih zamisli, sposobnosti, okolnosti u kojima su se našli tokom borbe i njihove borilačke etike i estetike.

**Kao što reč može postati umetnost poezije,
glas postati umetnost pevanja, pokret ruku umetnost sviranja ili slikanja, pokret
nogu umetnost plesa..., tako može i pokret tela i mača u mačevanju postati
jedna borilačka umetnost.**

**To je borba BEZ DIVLJAŠTVA i SUPARNIŠTVA, borba što rađa harmoniju u kojoj
"Contraria sunt complementa" (suprotnosti se dopunjuju) - mačevanje u kome se
protivnici bore kroz saradnju i saraduju kroz borbu da bi u *zajedništvu* našli lepotu
veštine i *zajedništvo* u lepoti veštine.**

